

To produktive Beskæftigelsesforanstaltninger — Bygning af Ajelebeholdere og Siloer.

Af Kontorchef *S. Kinch.*

For i nogen Grad at nedbringe de store Udgifter til Import af udenlandsk Kunstgødning og samtidig forbedre Landbrugs-ejendommenes Driftsøkonomi og skabe Arbejde her i Landet, blev Landbrugsministeren ved Lov af 15. Marts 1939 bemyndiget til at anvende indtil 10 Mill. Kr. som rentefri Laan til Ombygning eller Nyopførelse af Ajelebeholdere og Møddingsteder samt Istandsættelse af de med Ajelebeholderne forbundne Afløb fra Staldene. Initiativet til denne Lovgivning var taget af den af Statsministeriet nedsatte Produktions- og Raastofkommission, hvis Forslag saa godt som uændret gennemførtes af Regering og Rigsdag. Loven vakte straks stor Interesse, og ved Krigens Udbrud var allerede en væsentlig Del af Bevillingen beslagnet. Herefter indtraadte imidlertid en ret langvarig Standsning. At denne Standsning ikke skyldtes, at Behovet var tilfreds-stillet, fremgik bl. a. af, at Ministeriet stadig modtog mange nye Andragender om Laan. Naar Udlaanenes samlede Beløb dog ikke voksede, var Grunden hertil, at der samtidig faldt et omtrent tilsvarende Antal ældre Laaneandragender bort, idet mange af de Landmænd, som havde indhentet Tilbud efter Førkrigstider, men med Forbehold om Godtgørelse for Pristigninger paa Materialier og Arbejds løn, blev betænkelige og foreløbig undlod at sætte Arbejdet i Gang og senere helt opgav det.

For at komme over det døde Punkt blev Loven som et Led i Beskæftigelseslovgivningen fra Efteraaret 1940 udvidet, saaledes at Landboerne fik Adgang til at vælge imellem rentefri Laan, der kan udgøre fra 200 Kr. indtil 2000 Kr., i særlige Til-

fælde 3000 Kr., og Tilskud paa $\frac{1}{4}$ af Omkostningerne, dog ikke over 1200 Kr., idet Tilskud under den tiltagende Penge-
rigelighed maatte anses mere tiltrækkende end rentefri Laan. Ved denne Ændring mente man at have aabnet Mulighed for, at alle smaa og middelstore Ejendomme, som trænger til nye Aglebeholdere og Møddingsteder, kan faa disse opført paa gunstige Vilkaar. For de store Ejendommers Vedkommende mente man at kunne gaa ud fra, at Spørgsmaalet om Gødnin-
gens Opbevaring var i Orden. Maksimum for de samlede Ud-
laan forhøjedes samtidig fra 10 til 20 Mill. Kr. Herefter er Arbejdet atter steget omend i langsommere Tempo end i Begyndelsen.

Indtil 1. Juni 1942 er der ialt ydet 11 054 Laan til et samlet Beløb af 10 510 584 Kr. og 3185 Tilskud til et samlet Beløb af 1 025 876 Kr. I de allerfleste Tilfælde er Laanene ydet til Opførelse af Aglebeholdere, medens der kun i forholdsvis faa Tilfælde er ydet Laan til Ombygning af ældre Beholdere og Opførelse af Møddingsteder.

Arbejdet har været højst ulige fordelt paa de forskellige Landsdele. Langt i Spidsen ligger Hjørring Amt, hvor der er bevilget 1584 Andragender om Laan og Tilskud, derefter følger Ringkøbing og Viborg Amter med henholdsvis 1166 og 1023, og lavest ligger Københavns Amtsraadskreds og Samsø med henholdsvis 41 og 84.

I øvrigt fordeler de bevilgede Andragender sig saaledes paa de forskellige Amtsraadskredse:

Aabenraa	224
Aalborg	858
Aarhus	320
Assens	402
Bornholm	499
Frederiksborg	308
Haderslev	534
Holbæk (incl. Samsø m. 84)	531
Hjørring	1584
Københavns Amt	41

Maribo	546
Odense	241
Præstø	437
Randers	597
Ribe	700
Ringkøbing	1166
Roskilde	201
Skanderborg	475
Sorø	439
Svendborg	825
Sønderborg	221
Thisted	504
Tønder	402
Vejle	775
Viborg	1023

Ialt 13853

Efter de ved Lovens Behandling i Rigsdagen foreliggende statistiske Oplysninger (der stammer fra Aaret 1936) var der da ca. 204 000 Landbrugsejendomme, hvoraf ca. 4000 var kreaturløse. Af de 200 000 Ejendomme, hvorpaa der fandtes Kreaturbesætning, var 174 418 forsynet med Ajlebeholder. Regner man med, at der er opført ca. 12 000 nye Ajlebeholdere efter Lovens Ikrafttræden, vil det ses, at man er naaet ca. Halvvejen mod det Maal, at enhver Landbrugsejendom er forsynet med Ajlebeholder.

Der er dog sikkert stadig et meget stort Antal Ejendomme, hvis Ajlebeholdere er for smaa, saaledes at Ajlen for at skaffe Plads maa udkøres paa et uheldigt Tidspunkt, ligesom der sikkert ogsaa stadig findes mange utætte Beholdere, og der maa derfor paa dette Felt stadig være Basis for et stort og nyttigt Arbejde i de kommende Aar.

Ved Lov af 26. April 1940 blev Landbrugsministeren bemyndiget til at anvende indtil 5 Mill. Kr. til rentefri Laan til Opførelse af støbte eller murede Ensilagebeholdere paa Land-

brugsejendomme, og samtidig stilledes der ved en Finanslovsbevilling 30 000 Kr. til Landbrugsministeriets Raadighed til Propaganda og Oplysning om bedre Høbjærgningsmetoder. Ogsaa paa dette Omraade var det Produktions- og Raastofkommissionen, som tog Initiativet og udarbejdede et Forslag, som gennemførtes uden væsentlige Ændringer. Propaganda- og Oplysningsarbejdet blev overdraget Landbo- og Husmandsforeningerne og udførtes navnlig i Forbindelse med disse Foreningers „Markvandringer“. Efter de om Agitationsarbejdet foreliggende Oplysninger, der er sammenfattet i en til Landbrugsministeriet afgiven udførlig Beretning, og efter foreliggende Oplysninger om Afsætningen af Stakryttere, maa dette Arbejde antages at have baaret god Frugt. Administrationen af Laanene blev overtaget af Ministeriet. I det første halve Aar fik disse Laan ikke nævneværdig Betydning. Dels havde kun faa Landmænd paa Grund af Tørken noget at ensilere, dels var den Fordel, som Laanene frembød, kun ringe. Det drejede sig jo kun om smaa Laan, i Almindelighed 150—1200 Kr., og Løbetiden var kort (7 Aar), og navnlig var Optagelsen af Laanene ofte besværlig, idet de ikke som Grundforbedringslaan og Laan til Ajlebeholdere og Møddingsteder har Fortrinsret for de almindelige Prioriteter, men skal placeres efter tidligere optagne Laan, dog inden for 110 pCt. af Ejendommens Panteværdi, hvilket ofte nødvendiggør Samtykke fra en eller flere Prioritetshavere.

I Erkendelse af Formaalets Betydning for Landbruget og under Hensyn til de her foreliggende Beskæftigelsesmuligheder blev Loven derfor optaget til Revision under Udarbejdelsen af Ministeriets Beskæftigelsesprogram, og ved en Tillægslov af 31. Oktober 1940 blev der indført to betydningsfulde Ændringer. For det første fik Landbrugerne Adgang til at vælge mellem rentefri Laan paa ovennævnte Afdragsvilkaar og Tilskud svarende til $\frac{1}{4}$ af Omkostningerne, dog ikke over 1200 Kr. For det andet aabnedes Adgang til at faa Tilskud, men derimod ikke Laan, til Ensilagebeholdere af indenlandsk Træ. Hvor meget denne Ændring har betydet ses af, at der indtil 1. Juni 1942 kun er ydet 296 Laan, men 6180 Tilskud.

Det er ogsaa her Hjørring Amt, som ligger i Spidsen med 551 Tilskud og Laan, derefter følger Svendborg med 493, Viborg med 488, Skanderborg med 458 og Vejle med 454. Lavest staar Københavns Amtsraadsreds med 34 og Bornholm med 53. De bevilgede Andragender fordeler sig saaledes paa de forskellige Amtsraadsredse:

Aabenraa	136
Aalborg	210
Aarhus	193
Assens	153
Bornholm	53
Frederiksborg	108
Haderslev	431
Holbæk (incl. Samsø m. 100)	310
Hjørring	551
Københavns Amt	34
Maribo	72
Odense	342
Præstø	137
Randers	300
Ribe	325
Ringkøbing	319
Roskilde	138
Skanderborg	458
Sorø	204
Svendborg	493
Sønderborg	216
Thisted	217
Tønder	134
Vejle	454
Viborg	488
Ialt	6476

I Betragtning af de sidste Aars ringe Afgrøder maa det siges at være et meget tilfredsstillende Resultat, der paa dette Omraade er opnaaet.

Sluttelig er der Grund til at fremhæve den betydningsfulde Indsats, der er ydet fra Landhusholdningsselskabets Side ved at lade kyndige Teknikere i Forbindelse med praktiske Landmænd udarbejde Vejledninger til Opførelsen af saavel Ajlebeholdere som Ensilagebeholdere, saaledes at enhver ved at følge de heri givne Anvisninger kan sikre sig, at Pengene gives rigtigt ud.
